

Опрацюйте матеріал до образу Соломії.

1. Соломія – яскравий, багатогранний, глибокий образ української літератури.

(Образ Соломії найперше привертає увагу у творі. Адже ця жінка здатна робити мужні та самовіддані вчинки, які за силою духу можуть перевершити навіть чоловічі. У той же час – це вірна товаришка, турботлива та ніжна: «Соломії не так жалко було себе, як Остапа; вона уявляла собі, як він тепер лежить хворий і самотній у пущі, і виглядала її з очеретів. Їй жаль стало молодого змарнованого життя...»).

2. Портрет і зовнішність героїні.

(Соломія – вродлива і сильна жінка. Вона має високу і міцну, «як на доброго мужика», постать, гарне, «свіже, повне обличчя, з карими очима, що так виразно біліло при картатому очіпку й пасмах чорного волосся». Коли вона разом з Остапом тікала з рідного села, то «дивилась у простір засмученими карими очима». В її очах відбивався і сум за рідним краєм, який вона покидала, і тривога за невідоме майбутнє. Соломія – вольова, мужня й ніжна жінка, щира й вірна подруга Остапа. Заради коханого та волі вона «вбралась у штани та ладна мандрувати хоч на край світу...»).

3. Риси характеру Соломії (запис у зошитах)

- а) мужність і відвага;
- б) вірність і самовідданість;
- в) волелюбність і ненависть до гнобителів;
- г) любов до життя;
- д) здатність на самопожертву;
- е) щирість і душевність;
- є) оптимістичність та енергійність.

4. Трагічна доля героїні.

(Готовність Соломії йти на самопожертву, її мужність з особливою силою розкриваються наприкінці V розділу. Відтворюючи останні хвилини життя

героїні, письменник знаходить такі художні засоби, що відповідають змісту цієї трагічної ситуації. Форма вислову стає гранично стислою, вагомою, яскравою: «...Усі сили добути... всю теплу кров... усю волю... Ось ближче до берега... Ось берег видко...». Кожне слово в цей напружений момент – картина в свідомості Соломії і в уяві читача. Слово і образ тут зливаються в єдине ціле: «...а там так гарно, там сонце сяє, там зелено, там небо синє, там радість, життя». А далі – різкий контраст – епічно стримані рядки, якими закінчується уривок. Вони звучать як реквієм героїчному життю Соломії: «По чорній річці поміж білими берегами прудко пливе човен, тане вдалині і обертається в цятку... за ним несе вода другий, порожній, хлюпає в його білі боки і фарбує їх у червоний колір. Тихо в повітрі...»)

5. Образ української жінки у співставленні з символічним образом тура.

(Соломія (як і Остап) – представниця народу. А тому є всі підстави зіставляти її психологічний портрет із символічним образом тура на початку твору. Ненависть героїні до пана, кріпаччини, неволі асоціюється з налитими кров'ю і гнівом очима дикої тварини. Готовність боротися – із наставленими рогами. Вільнолюбний дух персонажів, їхнє поривання у степове безмежжя, на волю накладається на просторову картину першого абзацу твору, де степовий вітер, широкий простір подаються природним середовищем неприборканого, дикого тура).

7. «Що означає бути вільним?»

– Що ви розумієте під словом «воля»? (Це свобода людини, здатність розвиватися, робити те, все, що не суперечить моральним цінностям людства).

– А чи дозволяє воля робити все, що заманеться? (Ні, адже в кожному суспільстві існують певні етичні правила, закони). Тоді яким чином ми можемо говорити про волю, свободу? (Воля там – де не принижується людська гідність).

– За яких умов люди можуть бути позбавлені волі в сучасних умовах? (Коли вони зробили протиправний вчинок або не можуть свідомо відповідати за наслідки своїх дій).

– Чи може сьогодні людина почуватися повністю вільною? (Сьогодні свобода людини може обмежуватися необхідністю працювати, виконувати певні обов'язки. Однак за умови, коли людина чинить відповідно до своєї природи, то і робота приносить їй задоволення).

8. Запитання з відповідями.

1. Чому і чим персонажі повісті (Остап і Соломія) далекі від змісту символічного образу господарського вола, змальованого у вступі? (Остап і Соломія не бажали миритися із неволею, несправедливістю, пригнобленням: «Пісня волі... чаруючим акордом лунала в серцях молоді, поривала її туди, де ще не чуть кайданів, скованих на людей людьми». Своєю втечею, боротьбою із складними обставинами вони повстали проти несправедливості. І довели, що надто далекі від того господарського вола, «якого паша і спочинок могли робити щасливим» і якого письменник робить алегоричним уособленням приборканого народного духу. Так, вже у вступі яскраво лунає ідея твору: утвердження волелюбності українського народу, його непримиренності до соціального гноблення).

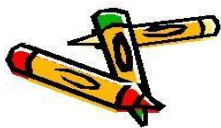
2. Розкрийте символічний підтекст назви твору. (Головні герої заплатили найвищу ціну за волю, за бажання щасливо жити – ціну життя. Однак своїм коханням вони довели, що щирість та самовідданість здатні подарувати людині хоча б невеликі, але такі бажані краплини щастя, дати сили для боротьби. Їхнє почуття увійшло у вічність, стало основою моральної стійкості особистості).

Завдання 9.

Тра "Порушена послідовність"

1. Прощання Соломії з косою.
2. Переправа до Туреччини, поранення Остапа.
3. Погроза пана віддати Остапа в некрути.
4. Соломія проводить Остапа.
5. У циганів.
6. Робота в болгарина.
7. Втікачі в проваллі.
8. Зустріч Соломії з Іваном.
9. Соломія губиться в плавнях.
10. Смерть Соломії.
11. Арешт Остапа.
12. Спогади Остапа.

Завдання 10.

Вікторина «Упізнай героя»

- 1. «Втечу... Піду за Дунай, може, ще там люди не пособачились...»
- 2. «Бунтар... гайдамака! Він мені людей баламутить!»
- 3. «...Тікаймо звідси, бо ті хлопці заб'ють нас, як мого дідуся в Умані».
- 4. «Ну, хай тебе боронить і хова од лихого Мати Божої... Прощавай!»
- 5. «Не так мені страшно ляха, як злість бере на наших людей: застромив віл ший в ярмо та й байдуже йому, тягне, хоч ти що...»
- 6. «З живого шкуру здеру, чисто оббілюю... Я ж йому пригадаю, гайдамаці, Кудню...»

- 7. «За Дунай, у Січ із тобою... Приймаєш товариша чи не приймаєш?»
- 8. «Пропадай воно все пропадом... Піду і я світ за очі... Вже ж за тобою хоч серцеві легше буде...»
- 9. «Шукай тепер, пане, парубка з молодницею... ніхто не бачив, лиш двох парубків стрічали».
- 10. «Хіба я боюся смерті? Сохрани, Боже!.. Пошли, Господи, й завтра. Раз вмирати — не двічі. Вмер — і край, більш не встанеш».
- 11. «Бодай ти, запалася, треклята країно, з твоїми порядками!..»
- 12. «Як живий буду, землю оратиму, рибальством житиму... все ж краще на волі, ніж під паном...»

